



בש"פ 5166/17 - מדינת ישראל נגד מחמד זבטה מחאג'נה, מחמוד ג'בארין, עומר גריפאת

בית המשפט העליון

בש"פ 5166/17

כבוד השופט ע' פוגלמן
מדינת ישראל

לפני:
העוררת:

נ ג ד

1. מחמד זבטה מחאג'נה
2. מחמוד ג'בארין
3. עומר גריפאת

המשיבים:

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב'
השופטת ח' מ' לומפ) במ"ת 24287-05-17 מיום
25.6.2017

ג' בתמוז התשע"ז (27.6.2017)

תאריך הישיבה:

עו"ד עידית עו"ד פרג'ון; עו"ד נועה עזרא

בשם העוררת:

עו"ד מוצטפא מחאמיד

בשם המשיב 1:

עו"ד רמזי קטילאת; עו"ד עומר חמאייסי

בשם המשיבים 2-3:

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ח' מ' לומפ) שהורה על שחרור המשיבים 1-2 לחלופת מעצר של מעצר בית מלא, בתנאים שפורטו בהחלטתו, ודחה את בקשת העוררת להטיל מגבלות נוספות על המשיב 3, המצוי במעצר בית מלא.



1. נגד המשיבים ונאשמים נוספים הוגשו שני כתבי אישום המגוללים, כפי הנטען בהם, קורותיה של פרשה אחת הנוגעת לפעילותם במיזמים שונים על מנת לקדם את מטרותיה של התנועה האסלאמית (להלן גם: התנועה), שהוכרזה כהתאחדות בלתי מותרת לפי תקנה 84(1)(ב) לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945 (להלן: התקנות) (כפי שעמדה בתוקפה אז) ביום 15.11.2015 (להלן: ההכרזה) ועם כניסתו לתוקף של חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016 (להלן: חוק המאבק בטרור) הוכרזה כארגון טרור (ראו הוראת המעבר בסעיף 101(א) לחוק זה).
2. כתב האישום הראשון הוגש נגד ארבעה נאשמים ובהם המשיבים 2-3, ואילו כתב האישום השני הוגש נגד חמישה נאשמים ובכללם המשיב 1. ברם, כעולה מהחלטת בית המשפט המחוזי כתבי האישום מתארים את אותה השתלשלות עובדתית וכפי הנראה פיצולם נבע משיקולי התביעה שיסודם בטעמים ראייתיים. נעמוד להלן על עיקרי האישומים המיוחסים למשיבים בתמצית. על פי החלק הכללי של כתבי האישום, בין מטרותיה של התנועה האסלאמית נמנות הטמעת תפיסות של שלילת זכות הקיום של מדינת ישראל; הטפה ל כינון מדינת חליפות אסלאמית על חורבותיה של מדינת ישראל; וקידום פעולות שעשויות לגרום להלהטת הרוחות בציבור, בין היתר על ידי הפעלה של קבוצות פעילים באזור הר הבית, שפיקחו על הכניסה להר הבית וגרמו לפרובוקציות, וזאת כדי להביא להפחדת מבקרים יהודים ונוצרים מלהגיע למקום ולפגוע בזכותם לגישה למקום קדוש זה ובחופש הדת שלהם. לפי המתואר בכתב האישום, לפעולות אלו הייתה השפעה ניכרת על המתח הביטחוני, והחל מחודש ספטמבר 2015 הן הובילו לגל אלימות בישראל, במהלכו בוצעו הפרות סדר נרחבות ופיגועים – הכל על רקע המתרחש בהר הבית. בצד הדברים האמורים, צוין כי התנועה האסלאמית עוסקת, בין היתר ובאמצעות הנאשמים (ובכללם המשיבים) ואחרים, בפעולות "דעווה", פעולות צדקה והטפה שנועדו לגייס תמיכה עממית באידיאולוגיה של התנועה האסלאמית ובפעולות שמבוצעות להגשמתה.
3. בתמצית, לפי כתבי האישום, המשיבים שימשו במשך השנים פעילים בתנועה האסלאמית, כולם הועסקו בעמותות שהיו שייכות לתנועה האסלאמית ונסגרו בעקבות ההליכים שננקטו נגדן בעקבות ההכרזה, והם פעלו במשך השנים תחת הנהגת התנועה. בסמוך לאחר מועד ההכרזה על התנועה כהתאחדות בלתי מותרת (ולאחר מכן כארגון טרור) החליטו כמה נאשמים, וביניהם המשיבים להמשיך את פעולותיה של התנועה – פעולות דעווה מהסוג שהמשיב 1, מחמד מחאג'נה (להלן: מחאג'נה) ונאשם נוסף, פואז אגבריה (להלן: פואז), היו מעורבים בהן עד ההכרזה, וזאת בכסות ובהסתר ואף לאחר חקיקת חוק המאבק בטרור. פעולות אלו שהוצאו לפועל לאחר ההכרזה היו זהות בנראות ובמהות לפעולות שנעשו טרם ההכרזה בהיבטים אלה: סוג הפעילויות; הציבור שאליו הן מיועדות; מטרתן; אופן מימון; הגורמים המממנים; דרך הוצאתן אל הפועל; והדמויות המובילות את הביצוע. בחודש פברואר 2015, עובר להכרזה על התנועה האסלאמית כהתאחדות בלתי מותרת, יזמו גורמים בתנועה את הקמת עמותת "אמאן ללאנאסאן ואלבניאן" (להלן: עמותת אמאן או העמותה). הקמת העמותה נועדה לשמש את התנועה ולהבטיח את האפשרות שתמשיך לבצע את פעילויותיה, אם יוטלו מגבלות על פעילות הגופים שבהם עשתה שימוש עד כה. לפי הנטען בכתב האישום, המשיב 3, עומר גריפאת (להלן: גריפאת) הקים את עמותת אמאן ונרשם כאחד ממייסדיה. כמו כן ביום 8.9.2015 פתח גריפאת חשבון בנק לעמותת אמאן ונרשם כמורשה החתימה של העמותה. משלב זה, ועד לאחר ההכרזה, העמותה שימשה "עמותת מדף" ולא פעלה.
4. לאחר ההכרזה על התנועה כהתאחדות בלתי מותרת, בהתאם לסיכום בין שני נאשמים נוספים, מוצטפא אגבריה (להלן: מוצטפא) לבין סלימאן אגבריה (להלן: סלימאן), העמיד גריפאת את עמותת אמאן לרשות מוצטפא, כדי להמשיך את פעילות התנועה האסלאמית ולהסוותה מפני השלטונות, וסוכם בין גריפאת ובין מקימי עמותת אמאן כי מוצטפא



ישמש מנהלה הכללי של העמותה. לאחר שנסע כמה פעמים לתורכיה בעניין מימון הפרויקטים של העמותה, פנה מוצטפא לפואז וביקש ממנו להשתמש בקשריו על מנת לאתר קבלן ביצוע שיהיה אמון על הוצאה לפועל של הפרויקטים שבוצעו בעבר על ידי עמותות ששויכו לתנועה ונסגרו לאחר ההכרזה. פואז עדכן את מחאג'נה בדבר, וביקש את סיועו באיתור אדם מתאים. לאור היכרותם המוקדמת של פואז ומחאג'נה את מוסא סלאמה (להלן: מוסא), החליטו השניים לפנות אליו, ובהמשך לכך – נפגשו עמו והציעו לו לבצע את התפקיד האמור. מוסא הבין מפואז ומחאג'נה כי מדובר בהמשך של פעילות התנועה האסלאמית, אך נוכח ההכרזה, יהיה עליהם להתנהל כעת באופן שונה. בהמשך לכך, תיאם פואז פגישה בינו לבין סלימאן, מוצטפא, מוסא ומחאג'נה, אליה הצטרף גם אחיו של מוסא. בפגישה זו סיכמו המשתתפים את עקרונות המשך פעילותה של התנועה האסלאמית באמצעות עמותת אמאן ונאשמת 5 בכתב האישום השני, חברת חדאיק (להלן: מפגש סיכום העקרונות וחדאיק). במסגרת זאת, סוכם, בין היתר כי חדאיק תמשיך לבצע פרויקטים של דעווה שבוצעו טרם ההכרזה על ידי עמותות של התנועה; כי העמותה תוביל ותנחה את הפעילות ותפקד עליה אולם מבחינה כספית היא תחזה להיות "מתווכת" בלבד בין חדאיק לבין העמותות התורמות מחו"ל; כי חברת חדאיק תציב לעמותות הזרות דרישות לקבל תרומות בסכומים גבוהים יותר מתקציב הפרויקט המתוכנן; וכי בסכום הכסף העודף ישולם שכרם של פואז ומחאג'נה – שיפעלו הלכה למעשה כמפקחים על הפרויקטים שיבוצעו על ידי חדאיק. בהתאם לעקרונות האמורים הוציאו מוצטפא, מוסא, מחאג'נה, פואז והמשיב 2, מחמוד ג'בארין (להלן: ג'בארין), אל הפועל מספר רב של פרויקטים במסגרת פעילות דעווה מטעם התנועה האסלאמית, ובהם: פרויקט "האכלת הצם בירושלים" – חלוקת ארוחות 'שבירת צום' לאלפי צמים שהגיעו לתפילה ברחבת מסגד אלאקצא; פרויקט "אלדאח' 2016" – מימון ורכישת ארוחות בשריות למשפחות מוסלמיות בחג הקורבן; פרויקט חלוקת ילקוטים ומכשירי כתיבה לילדים בגנים ובבתי ספר; פרויקט המסגד בתרשיחא – שיפוץ מסגד 'אלחמולה' בעיר מעלות-תרשיחא; ופרויקטים רבים נוספים כמפורט בכתבי האישום.

5. בתקופה שבין החודשים מאי 2016 ומרץ 2017 העבירו העמותות הזרות לחשבונות חברת חדאיק וחברות אחרות סך כולל שעומד על לפחות 3.25 מיליון ש"ח, ששימש לביצוע פעילויות דעווה בישראל על ידי התנועה ולמען קידום יעדיה. בתקופה האמורה קיבל מוצטפא ממוסא (בשם העמותה), סכום כולל של 425,000 ש"ח שהוגדרו עמלות שנוכו מהסכומים שהעבירו העמותות הזרות לחשבונות חדאיק, ומוצטפא השתמש בכסף בין השאר לתשלום משכורתו שלו ומשכורותיהם של ג'בארין ועובד נוסף באמאן. את כספי העמלות וכספי קבלני הביצוע שקיבל מוסא לחשבונות חדאיק מהעמותות הזרות, נהג מוסא להעביר למוצטפא במזומן במפגשים פנים מול פנים שיועדו לכך, ולמחאג'נה, פואז וג'בארין הייתה מעורבות בהעברת אותם כספים, בין בדרך של תיאום המפגשים בהם הועברו הכספים, בין אם בדרך של העברתם בפועל. העברות הכספים מהעמותות בחו"ל, באופן שתואר, נועדו להסתיר את ייעודם האמיתי של הכספים, למנוע את תפיסתם על ידי הרשויות, ולהרחיק ככל שניתן כל קשר בינם לבין התנועה, בין הנאשמים שפועלים במסגרתה ובין עמותת אמאן.

6. כמו כן, ובהתאם לעקרונות האמורים לעיל, נקטו מוצטפא, סלימאן וג'בארין בפעולות ממשיות לשם הגשתם של פרויקטים שפורטו בכתב האישום, שלא הושלמו בסופו של יום (חרף פעולות אלו לא הושלמה העברת הכספים לארץ), ובין היתר, יצירת קשר עם הגורמים המייצגים את מי שעתיד ליהנות מהפרויקט; הכנת תכניות; איתור קבלן מבצע; ביצוע מחקר שוק ובדיקות מקצועיות נדרשות; קביעת העלות הצפויה של הפרויקט; ופנייה לעמותות הזרות בדבר הפרויקטים האמורים. בנוסף, על פי כתב האישום, על מנת להימנע מתפיסתם על ידי הרשויות, השתמשו מוסא ומחאג'נה בטלפונים מבצעיים יעודיים, לצורך התקשרות זה עם זה בלבד. בצד האמור, מוסא ומוצטפא נמנעו מלשוחח ישירות בטלפון והמפגשים ביניהם תואמו באמצעות מחאג'נה וג'בארין.



על רקע הדברים האמורים, יוחסו למחאג'נה, ג'בארין וגריפאת עבירות של קשירת קשר לפעול כדי להמשיך ולקיים את פעילות התנועה האסלאמית - התאחדות בלתי מותרת וארגון טרור לאחר כניסת חוק המאבק בטרור לתוקף; של חברות בארגון טרור לפי סעיף 22(ב) לחוק המאבק בטרור; ושל איסור פעולה ברכוש למטרות טרור לפי סעיף 31 לחוק המאבק בטרור (כמה עבירות; יצוין כי בכתבי האישום נכללו גם אישומים בעבירות מקבילות לעבירות אלו, לפי התקנות ולפי חוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005 (להלן: חוק מימון טרור), בהתייחס לתקופה שבין התאריכים 15.11.2015-1.11.2016).

הליכי המעצר

7. בד בבד עם הגשת כתבי האישום, עתרה העוררת למעצרו של מחאג'נה וג'בארין עד תום ההליכים. אשר לגריפאת, ששוחרר בתנאים מגבילים בהסכמת העוררת, שקיבלה תוקף בהחלטת בית משפט השלום בראשון לציון (כב' השופט ע' מיכלס) מיום 18.4.2017, עובר להגשת כתבי האישום, טענה העוררת כי עילת המסוכנות לגביו אמנם מתקיימת ביתר שאת, אולם נוכח חלקו היחסי בביצוע העבירות ובהתחשב בכך ששוחרר בתנאים בשלב החקירה, ביקשה כי תנאי השחרור האמורים יוארכו עד לתום ההליכים, ויוחמרו כך שהערבים ישמשו מפקחים על קיום תנאי המעצר וההפקדה הכספית תגדל משמעותית. יוער כבר עתה, כי בתגובתו לבקשה זו, טען גריפאת כי הוא בן 56 ומתקרב לגיל פרישה, כך שהמשך השמתו במעצר בית תגרום לו לאבד את זכויותיו הסוציאליות, ולכן ביקש להקל את תנאי השחרור ולאפשר לו לצאת לעבודה.

8. בהחלטה מיום 11.6.2017 קבע בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ח' מ' לומפ) כי קיימות ראיות לכאורה לביצוע העבירות המיוחסות לנאשמים, ובכללם המשיבים. נמצא כי בין הנאשמים לבין העוררת אין מחלוקת לגבי עיקר הפעולות והמעשים המיוחסים לנאשמים בכתב האישום, למעט בקשר למפגש סיכום העקרונות, אשר במסגרתו, לפי הנטען, סיכמו המשתתפים את עקרונות המשך פעילותה של התנועה האסלאמית באמצעות עמותת אמאן וחדאיק; וכי המחלוקת מוגבלת לשאלת היסוד הנפשי, קרי: אם ידעו הנאשמים שפעילות הצדקה בוצעה במסגרת פעילות התנועה אם לאו. צוין כי מוצטפא, מוסא ומחאג'נה הודו בחקירותיהם במיוחס להם בכתב האישום, והתייחסו בהודעותיהם גם לחלקם של המשיבים האחרים. ביחס לשאר הנאשמים, ובהם ג'בארין וגריפאת, נקבע כי הם הופללו כאמור בהודעות שותפיהם וישנם חיזוקים לדבריהם. משקבע בית המשפט כי קיימות ראיות לכאורה כאמור, נקבע כי קמה חזקת מסוכנות סטטוטורית וכן מסוכנות לביטחון הציבור והמדינה נוכח המעשים המיוחסים לנאשמים, ולפיכך קמה עילה לעצורם.

9. אשר לאפשרות לשחרר את הנאשמים לחלופות מעצר - בית המשפט נדרש לטענת הנאשמים שלפיה נוכח שחרורו של גריפאת לחלופת מעצר, הותרתם במעצר מאחורי סורג ובריה לוקה באכיפה בררנית. בית המשפט בדק אם קיים שוני מהותי בין המעורבים בביצוע העבירות, אשר מצדיק את התוצאה השונה בעניינם. אשר למוצטפא ולמוסא - שעניינם לא נדון לפנינו, קבע בית המשפט כי הפעילות המיוחסת להם בכתב האישום היא של מובילים ומתווים דרך בפעולה של התנועה האסלאמית, בדומה לגריפאת. יחד עם זאת, בית המשפט קבע כי האינטנסיביות של מעורבותם בביצוע העבירות רבה יותר מזו של גריפאת ולכן מצא שיש להבחין ביניהם לבינו והורה על הגשת תסקיר שירות המבחן בעניינם לבחינת האפשרות של מעצר באיזוק אלקטרוני. אשר למחאג'נה, ג'בארין ופואז, מצא בית המשפט כי בניגוד למוצטפא, מוסא, סלימאן וגריפאת מעמדם בארגון נמוך יותר ולא ניתן לראות בהם מובילים ומתווים דרך של הפעילות נושא כתבי האישום. מטעם זה, וכן בשים לב לכך שמחאג'נה וג'בארין נעדרו עבר פלילי ובטחוני, ולכן שהפעילות המיוחסת להם היא אזרחית ולא פעילות צבאית או טרור, הורה בית המשפט על בחינת שחרורם לחלופת מעצר בתנאים



מגבילים בדומה לאלה שנקבעו בעניינו של גריפאת. אשר לגריפאת, שלגביו כזכור ביקשה העוררת להכביד את התנאים המגבילים של שחרורו, לא מצא בית המשפט להחמיר את התנאים האמורים, בהתחשב בחלקו הלא מרכזי בביצוע העבירות (חרף מעמדו הרם בארגון) ובנסיבותיו האישיות, לרבות היעדר עבר פלילי. בצד האמור, הורה בית המשפט לשירות המבחן להגיש תסקיר בעניינו של גריפאת, כדי לבחון את ההקלות שהתבקשו על ידו בתנאים המגבילים.

10. בתסקיר המעצר שהגיש שירות המבחן בעניינו של מחאג'נה צוין כי האחרון אב לארבעה ילדים בני 2-7 שנים, נעדר עבר פלילי ולאורך חייו הצליח לשמור על עצמו ללא מעורבות בתחום פלילי או ביטחוני. שירות המבחן לא התרשם כי מחאג'נה מחזיק "באידיאולוגיות או בערכי דת מושרשים המסכנים את בטחון המדינה" והעריך כי חווית המעצר ושליטת החופש היו עבורו כוח מרתיע מהתנהגות דומה בעתיד. עוד צוין כי בשל קוצר הזמן לא נפגש שירות המבחן עם הערבים המוצעים על ידי מחאג'נה וטרם נבחנה החלופה המוצעת והתאמתה לפיקוח עליו, ועל כן הומלץ לדחות את הדיון בעניינו ליום 29.6.2017 עד להשלמת התסקיר.

11. בתסקיר בעניינו של ג'בארין, צוין כי הוא אב לתאומים בני ארבע וחצי שנים, וכי התרשמות שירות המבחן היא כי מדובר באדם שלרוב מתפקד באופן חיובי ומצליח לשמור על יציבות במישורי חייו ואינו בעל קווי מחשבה עברייניים. שירות המבחן העריך כי המעצר וההליך המשפטי הם גורמים מרתיעים ומציבי גבולות עבור ג'בארין, אולם ציין כי לא ניתן לשלול הישגות מעשים הדומים לאלה המתוארים בכתב האישום. אשר לששת המפקחים שהוצעו על ידי ג'בארין לצורך בדיקת האפשרות של חלופת שחרורו למעצר בביתו – שירות המבחן התרשם כי מדובר באנשים אחראיים, שהביעו דאגה ואכפתיות כלפיו; כי ניכר שמשמעות מעצר הבית מובנת להם; כי הם יצליחו להוות עבורו גורם סמכותי מציב גבולות; וכי המפקחים התחייבו לדווח למשטרה באם יפר ג'בארין את התנאים. בצד האמור ציין שירות המבחן את התרשמותו מ"צמצום באינפורמציה מצד מחמוד [ג'בארין – ע' פ'], פער בין תיאוריו לבין החשדות נגדו והקושי לשלול סיכון להישגות התנהגות בעבירות דומות". בנוסף, צוין כי ישנה חשיבות בהרחקתו מסביבתו הטבעית בה מנהל קשרים חברתיים ש"לא ברור לנו טיבם". נוכח דברים אלה וחרף ההתרשמות החיובית מהמפקחים שהוצעו, לא בא שירות המבחן בהמלצה לשחרר את ג'בארין ממעצר.

12. בתסקיר בעניינו של גריפאת ציין שירות המבחן מחד גיסא, כי ההליך המשפטי והמעצר היו עבור גריפאת גורם מרתיע. מאידך גיסא, שירות המבחן התרשם מאדם הנוקט גישה קורבנית, שאינו בשל לבדוק את התנהלותו ואת אופי קשריו החברתיים באופן מעמיק ויסודי, ולכן לא ניתן לשלול סיכון להישגות מקרים דומים בעתיד. שירות המבחן חן את שני אחיו של גריפאת כמפקחים על כך שיקיים את תנאי מעצר הבית (אם כי יוער שבהחלטה לשחררו בתנאים מגבילים מיום 18.4.2017 לא צוין כי אלה ישמשו כמפקחים, אלא כערבים). נקבע כי המפקחים מודעים לאופי האישומים המיוחסים לגריפאת ולדרישות תפקידם; וכי מדובר במפקחים דומיננטיים אולם ספק אם נוכח עיסוקיהם יש ביכולתם לפקח על קיום תנאי השחרור באופן רציף. לכן, שירות המבחן סבר כי קיים צורך לעבות את מערך הפיקוח על תנאי השחרור כך שיהיה פיקוח אנושי רציף על גריפאת. בנוסף, שירות המבחן נמנע מהמלצה להתיר לגריפאת לצאת לעבודה, וזאת בשל היעדר מפקח מתאים במהלך שעות העבודה ואי בהירות לגבי נכונות מעסיקו לקלוט אותו בחזרה לעבודה.

13. ביום 25.6.2017, לאחר שנאספו תסקירי שירות המבחן, קיים בית המשפט דיון נוסף בחלופות המעצר שהוצעו בעניינם של מחאג'נה וג'בארין וכן בעניין השינוי שהתבקש בנושא התנאים המגבילים לשחרורו של גריפאת. בעניינו של מחאג'נה – בית המשפט החליט לשחררו לחלופה של מעצר בית מלא בביתו בפיקוחם של אחד משלושה מפקחים שהוצעו בעניינו בכל עת. נקבע כי אמנם שירות המבחן לא הספיק לבחון את החלופה האמורה, אולם בית המשפט



התרשם, במהלך הדיון שהתקיים לפניו, כי המפקחים המוצעים מודעים לאחריות המוטלת עליהם והם פנויים לפקח על מחאג'נה. מטעם זה, בשים לב לאמור בתסקיר בעניינו ובהתחשב בחלקו היחסי של מחאג'נה בעבירות נושא כתב האישום, הורה בית המשפט על שחרורו לחלופה בתנאים שפורטו. אשר לג'בארין - בית המשפט עמד על האמור בתסקיר שירות המבחן בעניינו וקבע - בהתייחס לקושי שצוין בדבר הפערים בין המיוחס לו בכתב האישום לבין תיאוריו את חייו - כי לג'בארין עומדת חזקת החפות ונימוק זה בלבד לא יכול לשלול היעדרות לחלופה המוצעת. עוד צוין כי שירות המבחן קבע כי המפקחים שהציע ג'בארין ראויים ומבינים את משמעות הפיקוח והחובות המוטלות עליהם; וכי מעצרו היה לגורם מרתיע. נוכח נימוקים אלה, ובהתחשב בשחרורו של גריפאת לחלופת מעצר חרף מעמדו הגבוה בארגון, מצא בית המשפט כי מתקיימות הנסיבות לסטות מהמלצת שירות המבחן והורה על שחרורו של ג'בארין לחלופה של מעצר בית מלא בביתו, בפיקוח אחד מששת המפקחים שנבחנו כאמור, בכל עת, ובתנאים נוספים שפורטו בהחלטה.

14. בעניינו של גריפאת לא מצא בית המשפט להיעתר לבקשתו להקל בתנאים המגבילים לצורך מציאת עבודה חלופית. בית המשפט ציין כי בקשתו של גריפאת לצאת לעבוד נומקה בכך שברצונו לשמר את זכויות הפנסיה שלו במקום עבודתו מזה 31 שנים. משהובהר בתסקיר כי היציאה לעבודה במקום עבודה זה איננה רלוונטית בשלב זה, נקבע כי אין מקום להורות על ההקלה המבוקשת בתנאי השחרור. אשר לבקשת העוררת להחמיר בתנאים המגבילים, בית המשפט ציין כי שירות המבחן לא תיאר את הסיכון הנשקף מגריפאת, אשר משוחרר בתנאים הנוכחיים משך תקופה ארוכה ולא הפר אותם. משכך נקבע כי אין להוסיף תנאים על הפיקוח שנקבע בהחלטה מיום 18.4.2017.

לבקשת העוררת עיכב בית המשפט המחוזי את החלטותיו בעניינם של מחאג'נה וג'בארין עד ליום 27.6.2017 שעה 11:00, ובדיון שהתקיים לפניו באותו היום, הוריתי כי מעצרו יוארך עד החלטה אחרת.

מכאן הערר שלפניי, המכוון להחלטת בית המשפט המחוזי מיום 25.6.2017, שלפיה ישוחררו מחאג'נה וג'בארין לחלופות האמורות, ולא יוחמרו התנאים המגבילים שהוטלו על גריפאת.

הטענות בערר

15. לטענת העוררת שגה בית משפט קמא כשערך הבחנה חדה מדי לשיטתה בין המשיבים לבין יתר המעורבים בפרשה, בקבעו כי מעמדם של מחאג'נה וג'בארין אינו כשל "מובילים ומתווים דרך" וכן עת העריך את המסוכנות הנשקפת מהמשיבים בחסר. בהקשר זה נטען כי מחאג'נה היה מי שגייס, ביחד עם פואז, את מוסא, איש הביצוע ליישום המערך; וכי מחאג'נה נכח במפגש סיכום העקרונות, והיה מעורה בפעילות בכללותה, כפי שעולה מהבקיאות שהפגין בחקירותיו. כך גם אשר לג'בארין, טענה העוררת כי האחרון שימש - במסגרת תפקידו כמזכיר העמותה - כיד ימינו של מוצטפא, אשר ניהל את כלל המערך כאמור. העוררת הדגישה כי כתב האישום נושא ההחלטה מגלה מערך אזרחי מורכב מטעם ארגון טרור מוכרז, שהוצא לפועל על ידי המשיבים ונאשמים נוספים בפרק זמן קצר, ותכליתו חידוש פעילות התנועה האסלאמית לאחר ההכרזה. לטענתה, מערך הפעילויות שהקימו המשיבים יחד עם הנאשמים האחרים, הוא מתוכנן ומתוחכם ולכל אחד מהם תפקיד ייעודי אותו מילא במסירות. מטעמים אלה, ונוכח הסכנה הנשקפת לציבור מפעילות אזרחית במסגרת ארגון טרור, סבורה העוררת כי לא היה מקום להורות על שחרורם של מחאג'נה וג'בארין לחלופת מעצר, ולמצער בעניינו של מחאג'נה - לא היה מקום לשחררו כאמור מבלי לאפשר לשירות המבחן להשלים את בחינת



המפקחים המוצעים.

16. אשר לגריפאת, נטען כי חלקו במערך הפעילויות אינו שולי, משזה הקים את עמותת אמאן ובכך סיפק את הפלטפורמה לביצוע הפעולות, כאמצעי צופה פני עתיד להבטחת האפשרות שהתנועה תמשיך פעולותיה אם יוטלו עליה מגבלות. העוררת הסבירה כי אמנם גריפאת לא היה מעורב באופן אינטנסיבי בפעילות עצמה, ולכן הסכימה לשחרורו במסגרת הליך מעצר הימים, אך פעילותו ותרומתו לפעילות התנועה האסלאמית היא חיונית. משכך, ונוכח שינוי נקודת האיזון בשלב הנוכחי, קרי: לאחר הגשת כתב האישום, סבורה העוררת כי שגה בית המשפט שהורה על הותרת התנאים המגבילים על כנם בניגוד להמלצת שירות המבחן.

17. בדיון שלפניי טען בא כוחו של מחאג'נה כי שירות המבחן קבע במפורש בתסקיר בעניינו, כי להתנהגותו אין רקע אידיאולוגי וכי המעצר עד כה היה גורם מרתיע עבורו. כמו כן, נטען כי בית המשפט היה רשאי לבחון את המפקחים המוצעים בעצמו ולהורות על שחרור מחאג'נה לחלופה גם מבלי שהוגש תסקיר משלים, ואין בכך כדי להצדיק שינוי מהחלטתו. אשר למסוכנות – הדגיש מחאג'נה כי המעשים המיוחסים לו הם במישור האזרחי-חברתי, וכן כי מידת המעורבות המצומצמת שיוחסה לו התבססה על האמור בכתב האישום ועל חומר הראיות שהוצג בפני בית משפט קמא לתמיכה בו. אשר למפקחים – ציין מחאג'נה כי לעוררת ניתנה ההזדמנות, בדיון מיום 25.6.2017, לחקור את המפקחים ולא נטען מצדה כי הם אינם מתאימים לדרישות הפיקוח.

18. בא כוחם של ג'בארין וגריפאת טען כי יש להותיר את החלטת בית המשפט בעניינם על כנה, מן הנימוקים שצוינו בה. נטען כי כעולה מכתב האישום ומחומר הראיות, חלקו של ג'בארין במעשים המתוארים בכתב האישום מצומצם; הוא לא נכח בפגישת סיכום העקרונות ופעילותו התמצתה בסיוע לוגיסטי-פקידותי. בהקשר זה נטען כי ג'בארין לא שימש "יד ימינו" של מוצטפא, ותפקיד זה לא יוחס לו הן בכתב האישום עצמו הן בהחלטת בית המשפט שלפיה קיימות ראיות לכאורה להוכחת האישומים. עוד נטען כי התסקיר בעניינו של ג'בארין כולל ממצאים עובדתיים חיוניים, והמסקנות שהוצגו בו – אשר למסוכנותו של ג'בארין ואשר לצורך להרחיקו מסביבתו הטבעית נוכח קשרים חברתיים שטיבם "לא ברור" לא נתמכות בממצאים כלשהם. לפיכך, ובשים לב לקביעות החיוביות בתסקיר לגבי המפקחים שהוצעו על ידי ג'בארין, נטען כי בדיון סטה בית המשפט מהמלצת שירות המבחן בעניינו.

19. אשר לגריפאת, נטען כי העוררת – עוד בשלב הליכי מעצר הימים – מצאה להסכים לשחרורו ממעצר בתנאים מגבילים, וכי אלה כללו מלכתחילה ערבויות שונות ולא פיקוח; וכי מסקנת שירות המבחן בדבר הצורך בעיבוי מערך הפיקוח שגויה אפוא, וממילא התבססה על נתונים עובדתיים שגויים.

דיון והכרעה

לאחר שעיינתי בערר, ושמעתי את טענות הצדדים בדיון שהתקיים לפניי, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל באופן חלקי, כפי שיפורט להלן.

20. כאמור, בעניינו, בית המשפט המחוזי קבע כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת העבירות המיוחסות למשיבים בכתבי האישום (ואלה לא ציינו כי בכוונתם לערור על כך), ועל כן קמה עילה למעצרו, הן נוכח חזקת המסוכנות



הסטטוטורית הקבועה בסעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), הן בשל המעשים המיוחסים להם, המקימים עילת מעצר שעניינה מסוכנות לביטחון הציבור המדינה לפי סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק זה. גדר המחלוקת בערר שלפנינו עניינו אפוא בשאלה אם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור לחלופת מעצר, כהוראתו של סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים. תחילה נידרש לטענותיה הכלליות של העוררת, המשותפות למשיבים כולם, ובעיקר למחאג'נה וג'בארין.

21. לטענת העוררת, מסוכנותם של המשיבים מצדיקה את מעצמם, וזאת חרף סיווג הפעילויות המיוחסות להם בכתבי האישום כאזרחיות. העוררת אף הגישה לעניין זה חוות דעת מטעם שירות הביטחון הכללי בנושא העמותה וקשריה עם התנועה האסלאמית (חוות דעת זו הוגשה גם בהליך שהתקיים בבית משפט קמא והוצגה לבאי כוח המשיבים; להלן: חוות הדעת), שבמסגרתה פורט הקשר בין התנועה האסלאמית לבין תנועת חמאס. בחוות הדעת אף צוין כי הקשר בין התנועות הוביל לפעילות משותפת, הנושאת סיכון לזליגת פעילים של התנועה לפעילות טרור. אכן, בית משפט זה כבר עמד על כך שגם פעילות הנושאת אופי אזרחי-חברתי, טומנת בחובה סיכון ממשי לביטחון הציבור בישראל בשל השימוש שנעשה לעתים בפעולות אלה על מנת לגייס תמיכה או אהדה לארגון הטרור ולפעיליו. על דברים אלה עמדנו למשל בע"פ 1784/14 עאשור נ' מדינת ישראל, פסקה 38 (3.9.2015):

"לא אחת הפעילות 'האזרחית' של ארגוני הטרור מיועדת ל'הכשרת הלבבות', היינו לפעילות של חינוך ורווחה שנועדה לגייס אהדה לארגון הטרור ולפעיליו כטובים ומיטיבים, וזאת על מנת ליצור תשתית לפעילותו העתידית של הארגון. בשל זיקה זו בין הדברים, לא ניתן לשפוט פעילות 'אזרחית' כאמור רק ביחס למעשים שהיא כוללת בפועל, אשר עשויים להיות, בעומדם לבדם, רצויים או חיוביים".

22. העוררת והמשיבים חלוקים לגבי המשמעות שיש לייחס למאפייני פעילותם האזרחית, ומידת זיקתה לפעולות טרור. לצורך שלב דיוני זה, מקובלת עלי מסקנת בית המשפט המחוזי כי קיימת בעניינם של המשיבים עילת מעצר שעניינה מסוכנות לביטחון הציבור והמדינה.

23. מכאן לטענת העוררת שלפיה לא היה מקום להבחין, למצער באופן "חד" כבהחלטת בית משפט קמא, בין מעורבותם של מחאג'נה וג'בארין לבין מעורבותם של הנאשמים האחרים בפעילות נושא כתבי האישום. בפרט אשר לשניים אלה נטען כי הם היו חוליות חיוניות בפעילות שתוארה בכתבי האישום ועל כן מעמדם משמעותי מזה שייחס להם בית המשפט המחוזי. עוד נטען כי יש ליתן חשיבות גדולה יותר למערך המתוחכם שהפעילו הנאשמים, ובהם המשיבים, ולהיקף הפעילויות הנטען, בשווי של מיליוני ש"ח. ברם, אשר לטענות אלו, יש לזכור כי עניינו של כל נאשם ייבחן באופן אינדיבידואלי בהתאם לנסיבותיו-שלו. עיון בעובדות כתב האישום בעניינם של שניים אלה מגלה כי ניתן - בשלב הדיוני הנוכחי - לערוך הבחנה בדבר מידת מעורבותם בפעילויות, בהשוואה לנאשמים אחרים בפרשה, שחלקם, כמתואר בכתב האישום, גדול יותר לכאורה (ראו והשוו עניין זלום, פסקה י"ג). לכך יש להוסיף כי גריפאת, חרף מעמדו הבכיר בעמותה, שוחרר לחלופת מעצר (בהסכמת העוררת, שמבקשת להחמיר את תנאי השחרור בלבד) וגם לכך יש ליתן משקל. נוכח דברים אלה לא מצאתי כי טענות העוררת בנושא זה מצדיקות התערבות בהחלטת בית המשפט המחוזי לבחון את שחרורם של מחאג'נה וג'בארין לחלופת מעצר (ראו בש"פ 3633/15 מדינת ישראל נ' זוערוב, פסקה 7 (31.5.2015); בש"פ 2413/15 מדינת ישראל נ' בן חמו (3.4.2015); בש"פ 1780/15 שביר נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (23.3.2015); בש"פ 4256/12 שהאב נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (11.6.2012)). בצדק הזכיר בית המשפט המחוזי את הוראות הדין המחייבות בחינת האפשרות להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור הנאשם לחלופת מעצר גם בעבירות המקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית.



24. כאמור, לעוררת השגות אף על חלופות המעצר הפרטניות שנקבעו בעניינם של מחאג'נה וג'בארין, ואלהן נידרש כעת. בענייניו של מחאג'נה טוענת העוררת כי שגה בית משפט קמא בכך שלא אפשר לשירות המבחן להגיש תסקיר משלים בנוגע לחלופה ולמפקחים המוצעים בעניינו בטרם קבלת החלטה. ברם בהקשר זה יש לזכור כי בית המשפט בחן את האמור בתסקיר שירות המבחן בעניין הערכת הסיכון הנשקף ממחאג'נה, התרשם באופן ישיר מהמפקחים במהלך הדיון שהתקיים לפניו וקבע כי אלה מודעים לאחריות המוטלת עליהם והם פנויים לפקח על מחאג'נה. אינני מוצא להתערב במסקנה זו של בית המשפט, המבוססת על התרשמותו הבלתי אמצעית מהמפקחים ואינני מקבל את טענת העוררת כי מתחייב במקרה זה מעצר מאחורי סורג ובריח. יחד עם זאת, ובשים לב לסיכון הנשקף ממנו, הנלמד ממעורבותו ותפקידו בפעילות שהוזכרה, אני סבור כי התנאים המגבילים שנקבעו אינם מאיינים במידה מספקת את המסוכנות הנשקפת ממנו וכי יש להורות על מעצרו בתנאי פיקוח אלקטרוני, בכפוף לאמור מטה.

25. אשר לג'בארין, אכן כפי שציין בא כוחו, מתסקיר שירות המבחן בעניינו עולה אמביוולנטיות מסוימת, כך שמצד אחד הוא מתואר כמי שאינו בעל קווי מחשבה עברייניים, כמי שההליכים המשפטיים היו גורם מרתיע עבורו, וכמי שהציע מפקחים שההתרשמות מהם הייתה חיובית; ומצד שני הומלץ להרחיקו מסביבתו הטבעית וצוין כי קיים קושי לשלול סיכון להישנות מעשים דומים מצדו. בהינתן האפיון הבסיסי המפורט ברשת הדברים, נראה כי אין מקום להתערב במסקנת בית המשפט המחוזי כי חלופה בפיקוח מפקחים הולמים תסכון לנטרול הסיכון גם בלא מעצר מאחורי סורג ובריח. אולם נוכח ההערה שבסיפה סבורני כי גם בעניינו נדרש מעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני על מנת להבטיח את נטרול הסיכון, בכפוף לאמור מטה. אדגיש כי בשים לב לדיונו עד כה שוכנעתי כי מתקיימים בנסיבות העניין אותם "טעמים מיוחדים" כנדרש לפי סעיף 22ב(ב) לחוק המעצרים המאפשרים את שחרורו למעצר בפיקוח אלקטרוני של מי שנאשם בעבירות המנויות בסעיף 21(א)(1)(ג) לחוק זה.

26. בעניינו של גריפאת, הצדדים נחלקו בשאלה אם יש מקום להורות כי יתקיים פיקוח רציף על תנאי מעצר הבית שאלהם שוחרר בהסכמת העוררת עובר להגשת כתב האישום. כאמור, בית המשפט סבר כי אין מקום לעבות את הפיקוח, משמצא כי העוררת לא הצביעה על שינוי במסוכנות המיוחסת לגריפאת ומשלא הייתה טענה להפרת התנאים המגבילים שנקבעו. דעתי שונה. כפי שעמדנו לעיל, המעשים המיוחסים לגריפאת בכתב האישום מקימים חזקת מסוכנות סטטוטורית בעניינו, ובהקשר זה יש להתחשב במעמדו הרם בעמותה, כמי שהקימה, נרשם כאחד ממייסדיה והעמידה לרשות מוצטפא, על מנת להמשיך את פעילות התנועה ולהסוותה מפני השלטונות – הכל כנטען בכתב האישום. בנוסף, שירות המבחן העריך כי לא ניתן לשלול סיכון להישנות מקרים דומים בעתיד והמליץ על "עיבוי" חלופת המעצר הנוכחית במפקחים נוספים כדי להבטיח את קיום תנאי השחרור. בשים לב לדברים אלה, אני סבור כי יש להיעתר לבקשת העותרת לשנות את תנאי השחרור של גריפאת כך שאלה יכללו פיקוח אפקטיבי על קיום התנאים המגבילים שנקבעו בעניינו.

27. סוף דבר: אני מורה על השבת עניינם של מחאג'נה וג'בארין לבית המשפט המחוזי לצורך קבלת דיווח מאת המנהל הפיקוח האלקטרוני כאמור בסעיף 22ב(ג) לחוק המעצרים בדבר האפשרות כי שניים אלה ישהו בפיקוח אלקטרוני בביתם, ובפיקוח המפקחים שנמצאו הולמים בהחלטתו מיום 25.6.2017. אם ימצא כי ניתן לשחרר את מחאג'נה וג'בארין למעצר בפיקוח אלקטרוני כאמור, אני מורה כי יעשה כן בכפוף לתנאים אותם קבע בית המשפט המחוזי בהחלטתו נושא הערר. עד להחלטה משלימה כאמור יישארו מחאג'נה וג'בארין במעצר מאחורי סורג ובריח והנחתי היא כי הבדיקה כאמור תושלם במהירות הראויה, בשים לב לאמור בהחלטתי זו.



גם בעניינו של גריפאת יוחזר הדיון לבית המשפט המחוזי, על מנת שייבחן אם יש באפשרותו להציע מפקחים שיוכלו לקיים פיקוח אפקטיבי על מילוי תנאי מעצר הבית.

ניתנה היום, ה' בתמוז התשע"ז (29.6.2017).

ש ו פ ט
